

Vondt er av alle andre
bli trakka på og trengd.

Men vondare å veta
at du er utestengd.

Det er så mangt i livet
du ventar deg og vil.

Men meir enn det å vera,
er det å høyre til.

- Jan Magnus Bruheim -

MOBBING

PLAN FOR VESLETUN BARNEHAGE
2016

Innhold

- ▶ Definisjon side 3
- ▶ Typer av mobbing som kan forekomme i barnehagen side 4
- ▶ Barnehagen som arena for forebygging av mobbing side 5
- ▶ Sosial kompetanse side 7
- ▶ Forebygging side 9
- ▶ Avdekking og Tiltak side 11
- ▶ Tiltaksplan når mobbing observeres side 13
- ▶ Kilder og linker side 16

Definisjon

- ▶ Mobbing er når en person eller en gruppe gjentatte ganger og over tid plager og trakasserer et offer
- ▶ Mobbing handler om makt og avmakt, og når det er et skjevt maktforhold mellom den som mobber og den som blir mobbet

Typer av mobbing som kan komme til uttrykk i barnehagen

Direkte mobbing

- ▶ Fysisk mobbing
(ex. slag, spark, kloring, dytting)

- ▶ Verbal mobbing
(ex. terging, latterliggjøring, ydmyking)

Indirekte mobbing

- ▶ Utestenging
- ▶ Avvising
- ▶ Blikk
- ▶ Kroppsspråk

Barnehagen som arena for forebygging av mobbing

- ▶ Barnehagens oppgave er å gi barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Barnehagen har en viktig oppgave i å formidle grunnleggende verdier som fellesskap, omsorg og medansvar. Barnehagen skal gi en etisk oppdragelse i samarbeid med foreldrene.
- ▶ Et barn som blir plaget av andre barn eller av lite omtenkssomme voksne, får redusert livskvalitet og kan utvikle negative mønster for samspill. I den norske barnehagetradisjonen er store deler av dagen viet fri lek og uformelt samvær. Barns vennskap og lek gir både glede og nyttige erfaringer. I leken foregår viktige læreprosesser, og leken fremmer utviklingen på sentrale sosiale områder. Vennskap er viktig for både barn og voksne.

► Det er ikke gitt at alle barn automatisk inkluderes i leken og får venner i barnehagen. Også i barnehagen kan det oppstå fenomener som erting, sosiale hierarkier og streving etter å bli akseptert, avvising av enkeltbarn og konfliktløsning der den sterkeste rett hersker.

► Sosial kompetanse er viktig både for å unngå og å stoppe mobbing. Sosial kompetanse betraktes som en ressurs for å mestre stress og motgang. God sosial kompetanse kan virke som en

"vaksinasjonsfaktor" mot problematferd. Like viktig som å sørge for å stoppe mobbing når det har oppstått, er det å forebygge mobbing ved å bygge opp sosial kompetanse hos barn.

► Det finnes ikke noen garanti for at positive relasjoner utvikles "bare barn er sammen".

Preges det sosiale miljøet for mye av tilfeldigheter, kan relasjoner og vennskap fort bli personavhengig og gjøres til et spørsmål om "kjemi" fremfor pedagogikk.

Faren er da stor for at mobbing får utvikle seg. Nært samarbeid mellom personale og foreldre og systematisk observasjon og refleksjon over kvaliteten på det uformelle samspillet kan sikre at mobbing verken får oppstå eller utvikle seg.

Sosial kompetanse

- ▶ **Empati og rolletaking** - innlevelse i andres følelser og forståelse for andres perspektiver og tanker
- ▶ **Prososial atferd** - positive sosiale holdninger og handlinger som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre! Selvkontroll - å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser, og å takle konflikter
- ▶ **Selvhevdelse** - hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte, og tørre å stå imot gruppepress og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang
- ▶ **Lek, glede og humor** - å kunne skille lek fra annen aktivitet, tolke lekesignaler, og å la seg rive med og føle glede, slappe av, spøke og ha det moro
- ▶ **Etikk** - de reglene som styrer vår samhandling med andre mennesker og kommer først og fremst til uttrykk gjennom tankene våre. Hvordan skal vi handle? Hvorfor er det rett å handle på bestemte måter? Etikken er grunnlaget for de moralske vurderingene vi foretar

- ▶ Tilpasset atferd handler om å reagere i forhold til andres initiativ og handlinger. Tilpasning til ulike sosiale miljøer er nødvendig for sosial deltakelse. Ensidig vekt på at barna skal tilpasse seg normer og regler kan hemme barnas utvikling av kritisk tenkning og evnen til å arbeide selvstendig. Initiativ og selvrealisering dreier seg om selvhevdende atferd som blir positivt vurdert av andre. Det handler om å kunne hevde egne meninger, å kunne stå for noe og ta sosialt initiativ. Videre innebærer det å invitere andre til å delta eller til selv å delta uoppfordret i lek og andre gruppeaktiviteter.
- ▶ Vektlegging av selvrealisering bidrar til å forebygge sosial isolasjon og tilbaketrekning, og til at barna kan utvikle positive holdninger til seg selv og å stå imot press fra andre. Derfor er sosial kompetanse noe mer enn høflighet og folkeskikk. Det dreier seg også om utfoldelse, selvrealisering og aktiv deltagelse i et fellesskap.

Forebygging

- ▶ Voksne har en etisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen. Barn fortjener en barndom preget av vennskap, fantasifull lek, gode opplevelser og nære og trygge relasjoner til både voksne og de andre barna. Mobbing hører ikke hjemme i den gode barndommen.
- ▶ Mobbing blant småbarn kan forebygges ved at voksne er oppmerksomme på det enkelte barns trivsel og hvilke samvæersmønstre det er i barnegruppen
- ▶ En autoritativ voksen kombinerer kontroll og varme, og en slik voksen vil ha store muligheter til å ha en positiv påvirkning på barns utvikling av atferd og kompetanse (Nordahl et al., 2005).
- ▶ Vennskap er det viktigste virkemiddelet mot mobbing og utestenging, og er viktig for barn i alle aldre. Gode opplevelser sammen med andre barn kan være starten på nye vennskap.

▶ Å etablere vennskap og opprettholde dem er en viktig faktor i sosialiseringprosessen og er forebyggende i forhold til en uheldig og negativ utvikling. I tillegg til barnehagens innsats for å sørge for at alle barn har minst en venn er det viktig at foreldre også bidrar til å skape et godt fellesskap mellom barna.

▶ Foreldre med barn som har mange venner, bør oppfordre egne barn til å inkludere og selv bidra til at barn uten venner blir inkludert. På denne måten vil foreldre være gode rollemodeller for barna. Samvær mellom foreldre og barn utenfor barnehagen kan bidra til å utvikle gryende vennskap og gi barna felles opplevelser de kan bygge videre på når de møtes igjen i barnehagen.

- ▶ Fellesskapet skal ha plass til alle på en positiv måte
- ▶ Ansatte skal stoppe erting og mobbing straks
- ▶ Sjenerende erting kan være begynnelsen på mobbing
- ▶ Mobbing er et overgrep – ikke en vanlig konflikt
- ▶ Lær barnet som blir ertet å si stopp
- ▶ Lær barnet som ertes eller mobber, å stoppe når det blir sagt stopp
- ▶ Lær barn som er medløpere å få mot til å være uenige
- ▶ Lær barn som er tilskuere å hjelpe venner i nød
- ▶ Foreldre skal ta et lojalt medansvar for barnas gode fellesskap

(Stopp ertingen- H. Høiby og A. Trolle)

Jeg lekte med tanken.
Det var den jeg lekte mest med.
Jeg hadde ingen andre
å leke med.

- Lars Saaby Christensen -

Avdekking og Tiltak

- ▶ Nulltoleranse for mobbing er hele barnehagens ansvar
- ▶ Voksne har en etisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen.
- ▶ Barn fortjener en barndom preget av vennskap, fantasifull lek, gode opplevelser og nære og trygge relasjoner til både voksne og de andre barna.
- ▶ Mobbing hører ikke hjemme i den gode barndommen.
- ▶ Stopp uakseptabel adferd raskt
- ▶ Mobbing i barnehagen kan stoppes av aktivt deltagende voksne som griper inn når det er nødvendig.
- ▶ Voksne må sette klare og forståelige grenser for hvilken oppførsel som er akseptabel.
- ▶ Tiltak må rettes både mot enkeltindivider, grupper og hele miljøet

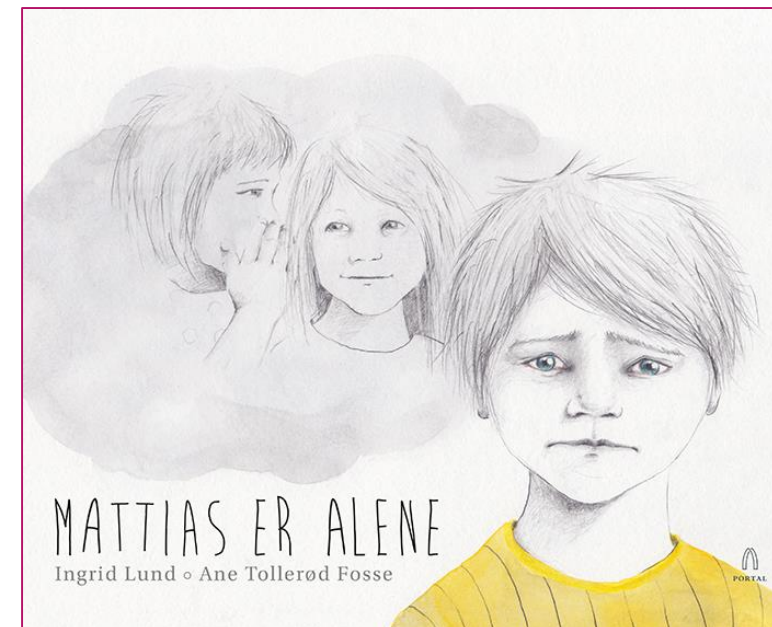
- ▶ Tett voksenoppfølging
- ▶ Systematisk observasjon
- ▶ Foreldresamtaler
- ▶ Styrke selvtilliten til den som blir mobbet.
- ▶ Vise den som mobber virkning av mobbingen
- ▶ Gi klar melding om at slik atferd er uakseptabel.
- ▶ Vise mobberen alternativ atferd
- ▶ Lek i smågrupper
- ▶ Systemarbeidet Start, Småsteg og Alle sammen, sammen
- ▶ Vennebenk
- ▶ Bilder av vennskap på uteområdet
- ▶ Vennehusker

Tiltaksplan når mobbing observeres

Vær særlig oppmerksom hvis et barn

- ▶ Gjentatte ganger blir utsatt for sårende bemerkninger
- ▶ Gjentatte ganger blir gjort narr av og ydmyket
- ▶ Domineres av andre og dette er et mønster
- ▶ Blir dyttet, sparket, slått uten å kunne forsvare seg
- ▶ Blir utestengt fra gruppelek
- ▶ Ofte er den siste som blir valgt til gruppelek
- ▶ Stadig holder seg til en voksen
- ▶ Virker skremt og usikker
- ▶ Vegrer seg for å komme i barnehagen

- ▶ Barna oppfordres til å si ifra hvis de ser andre blir plaget eller selv blir mobbet
- ▶ Hvis foreldre gir tilbakemelding/ er bekymret for at barnet mistrives i barnehagen skal det tas på alvor umiddelbart

- ▶ **1.** Stopp handlingen
- ▶ **2.** Barnehagen gjennomfører samtaler med involverte barn
- ▶ **3.** Ansatte informeres om situasjonen og observerer de involverte barna, og utarbeider felles strategi ved gjentakelse
- ▶ **4.** Barnehagen kontakter de involverte barnas hjem og avtaler møter med foreldre, der forslag til tiltak legges frem. Referat skrives fra alle møter
- ▶ **5.** Barnehagen drøfter/ informerer om videre tiltak på avdelingen
- ▶ **6.** Barnehagen utarbeider tiltaksplan
- ▶ **7.** Barnehagen iverksetter tiltak mot enkeltindivider, grupper og hele miljøet
- ▶ **8.** Barnehagen vurderer kontakt med andre hjelpeinstanser
- ▶ **9.** Barnehagen sørger for oppfølging av involverte barn og evaluering av tiltak
- ▶ **10.** Samarbeidsutvalget og eierstyret informeres på anonymt plan

Ingen vil vel ønske å leve
uten venner,

selv om han hadde alle
andre goder

- Aristoteles -

KILDER

- Barns trivsel- voksnes ansvar (Utdanningsdirektoratet)
- Mobbing i barnehagen (Barne- og familiedepartementet)
- De er jo bare barn (Ingrid Lund)
- Stopp ertingen (H. Høyby og A. Trolle)

LINKER

- <http://www.forebygging.no/Global/mobbing%20i%20barnehagen%20rapport.pdf>
- <http://www.udir.no/nullmobbing/>
- <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnehager/id1029/>
- <http://www.forebygging.no/Kronikker/--2015/Du-far-ikke-vare-med-i-leken--Mobbing-i-barnehagen-utestengelse-fra-lek/>
- https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Manifestmotmobbing_20112014.pdf